

FORORD

TEMA: Informationssøgning

BIBLIOTEKSARBEJDE nr. 45 har som overordnet tema informationssøgning, idet nummerets 4 artikler handler om forskellige aspekter af informationsgenfinding: søgeteknikker, relevansbedømmelse, søgefaciliteter og slutbruger-søgning.

I nummerets første artikel "*TARGET og BOOLE*" af Karen Nedergaard, lærer på Biblioteksskolen og studerende på skolens kandidatuddannelse, bliver to søgemetoder, kognitiv quorumsøgning og TARGET-kommandoen, behandlet. Formålet med artiklen er at vurdere, hvorvidt TARGET, der er en partiel søgeteknik implementeret i Dialog søgesystemet, er en brugbar søgefacilitet. Forsøg i testmiljøer har vist, at partiel match søgeteknikker giver gode og ofte bedre søgeresultater end eksakt match teknikker.

Efter en grundig gennemgang af vektor-rumsmodellen, der danner model for TARGET-kommandoen, vises en metode til at kombinere TARGET søgninger med kognitive quorumsøgninger med det formål at forbedre søgeresultatet i forhold til "rene" boolske søgninger eller "rene" TARGET søgninger. Kognitiv quorumsøgning er en traditionel boolsk søgeteknik, hvor man gennem kombi-

nation af søgesæt får rangordnet, ikke de enkelte poster som ved TARGET, men de forskellige søgesæt.

Konklusionen på undersøgelsen er, at denne kombination af søgeteknikker er en brugbar metode til fremfindelse af et forholdsvis lille søgesæt. Er dette søgesæt ikke stort nok, anbefales det i artiklen at anvende RANK, og ved hjælp af frekvensanalyser af emneord i de fundne dokumentrepræsentationer, at få henvisning til søgetermer, der kan udvide det eksisterende søgesæt. TARGET vurderes som en brugbar søgefacilitet for *professionelle* brugere, men vigtigt er det dog at være opmærksom på, at der både ligger muligheder og begrænsninger i TARGET kommandoen.

I nummerets anden artikel "*Feedbackfaciliteter som et hjælpemiddel ved informationssøgning*" af Hanne Møller og Suzette Lindholm Kjær, også studerende på kandidatuddannelsen, tages tråden vedr. anvendelse af frekvensanalyser op, idet de i deres artikel diskuterer udvalgte feedbackfaciliteter og vurderer deres evne til at yde konceptuel støtte til brugerne under søgeprocessen, bl.a. diskuteres RANK. I artiklen fremhæves semantikens betydning og værdien af at se søgeord i den rette kontekst for at kunne opstille brugbare søgeprofi-

ler. Med udgangspunkt i hermeneutikken og Wittgensteins teorier om sprogspil og livsformer diskuteres konkrete forslag til forbedring og udvikling af online søge- og hjælpefaciliteter.

Fremfindelse af *relevante* dokumenter er informationssøgningens højeste mål, men hvad karakteriserer et relevant dokument. TARGET-kommandoen vurderes af Karen Nedergaard som en effektiv søgeteknik til fremfindelse af *emnemæssigt relevante dokumenter*. Vil de samme dokumenter også blive betragtet som relevante ud fra en brugerorienteret, domæneanalytisk eller hermeneutisk synsvinkel? Relevans er den grundlæggende forudsætning for evaluering af IR-systemer. I nummerets 3. artikel "*Relevant om relevans*" præsenterer og diskuterer Kristian Ørslykke Møller og Birger Kidmose, begge kandidatstuderende, forskellige definitioner af relevansbegrebet. Relevans er efter deres mening et dynamisk og multidimensionelt begreb, afhængig af de rammer som såvel vidensdomænerne som IR-systemerne afstikker. Artiklen slutes af med beskrivelse af et praktisk undersøgelsesdesign for relevansbedømmelse og effektivitetsmåling.

Nummerets sidste artikel "*Selvbetjening på CD-ROM*" sætter de foregående artikler i et praktisk perspektiv. I artiklen beskriver og diskuterer bibliotekar Birgit Truelsen fra Center for Sprog og Interkulturelle Studier på Aalborg Universitet en undersøgelse, som hun i forbindelse med sin hovedopgave foretog på Statsbiblioteket i foråret 1995. Formålet var, at vurdere værdien af den hjælp, som et interface til en bibliografisk database på CD-ROM yder til slutbrugerne informations-søgningsprocessen. Kendetegnende for slutbrugerne er, at de er emnespecialister og derfor besidder den nødvendige begrebmæssige viden for at kunne udføre en tilfredsstillende informationssøgning, mens de ofte kun har lidt eller ingen søgeerfaring og således mangler den nødvendige formidlingsviden. Formidlingsviden er derfor central for

slutbrugersøgninger og skal implementeres i søgesystemernes interfaces som erstatning for formidleren. I undersøgelsen fokuseres der på dette vidensproblem, dels for at få indsigt i, om der eksisterer et sådant problem mellem slutbrugeren og interfacet, og i bekræftende fald hvori det består. Undersøgelsesresultatet viser, at mange søgefaciliteter endnu ikke anvendes af slutbrugerne. Personlig formidling er stadig en vigtig del af slutbrugersøgning.

I anmeldelsesdelen er der anmeldelser af 2 danske publikationer, også omhandlende informations-søgning. Først anmeldes bogen "CD-ROM eller online" af Erik Thorlund Jepsen, lærer ved Danmarks Biblioteksskole. Formålet med bogen er at vurdere nye redskaber i bibliotekernes fjernlåsarbejde. Bogen videregiver ikke direkte anbefalinger i forhold til valg af bibliografier eller publikationstyper, men indeholder evalueringer af 18 bibliografier og 4 håndbøger på CD-ROM. I anmeldelsen fokuserer Erik Thorlund Jepsen på bogens evalueringsmodel, der primært er rettet mod erfarne brugere, og derfor i forhold til slutbrugersøgning kan problematiseres. Evalueringsmodellen skønnes forholdsvis dækkende, selv om den i praksis har vist sig at være vanskelig at anvende konsistent.

Marianne Lykke Nielsen, assisterende fagleder ved Danmarks Biblioteksskole, anmelder "Informationens skygge og foran" af Claus Poulsen. I bogen beskrives de teoretiske forudsætninger for PARADOKS-indeksering, en alternativ indekseringsmetode for bibliotekskataloger baseret på automatisk indeksering af abstracts og indholdsfortegnelser. I anmeldelsen problematiseres PARADOKS-indekseringens princip om, at kun udvalgt oversigts- og marginallitteratur indekseres, ligesom det diskuteres, hvorvidt det er hensigtsmæssigt udelukkende at basere indeksering på automatiske metoder, specielt ved ønske om at kunne signalere dokumenternes paradigmatilhørsforhold.